

ახალი წიგნები:

რეკლამა:

ნიკოლოზ ჩიხლაძის მონოგრაფიულ შრომის გააზრების

მართლმადიდებლური და ეკონომიკური საკითხები

გამოიცა აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის და ქუთაისის უნივერსიტეტის პროფესორის, ეკონომიკისა და თეოლოგიის დოქტორის, ნიკოლოზ ჩიხლაძის მრავალმხრივ საინტერესო მონოგრაფია „შრომის გააზრების მართლმადიდებლური და ეკონომიკური საკითხები“ (რედ. პროფ. პ. კოლუაშვილი. ქუთაისი, ანსუ გამომცემლობა, - 132 გვ.).

წარმოდგენილი ნაშრომი ეკონომიკის ძირიადი პრინციპების, კერძოდ კი შრომისა და შრომითი ურთიერთობების მართლმადიდებლური სწავლების პრიზმაში გატარების ერთგვარი მცდელობაა.

საქართველოში ისტორიულად ჩამოყალიბებული თვითმყოფადი ეროვნული ტრადიცია შრომასთან, საკუთრებასთან, განათლებას მიღებასთან, სიმდიდრის დაგროვებასთან დამოკიდებულებაში, მატერიალური, სულიერი და ზნეობრივი კრიტერიუმების შერწყმას ეფუძნებოდა.

ნებისმიერი საზოგადოება მოძრაობის, მატერიალური წარმოების, გარეშე წარმოდგენილია. სწორედ წარმოების პროცესში იქმნება მატერიალური დოვლათი ადამიანთა მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად, რაც საზოგადოების არსებობის საფუძველია. საბაზრო სისტემაში საქონლისა და მომსახურების წარმოება ყოველთვის განიხილება შეზღუდული რესურსების პირობებში, ანუ საზოგადოების მრავალფეროვანი მოთხოვნილებების მაქსიმალური დაკმაყოფილების მიზნით ეკონომიკა აწყდება ოპტიმალური არჩევანის პრობლემას.

ნიშანდობლივია აღინიშნოს, რომ კათოლიციზმის და პროტესტანტიზმისაგან განსხვავებით, მართლმადიდებლობას არ დაუარსებია საკუთარი „პოლიტიკონომია“, რომლის მსგავსიც დააარსებს კათოლიკურ ევროპაში („სამართლიანი ფასი“, „მოგების დასაშვები ნორმა“, ვაჭრობის რეგლამენტაცია).

მართლმადიდებლობაში უმთავრესია სულიერება, ადამიანის სულიერი სამყარო და მისწრაფებები. მართლმადიდებლური ეთიკა, უპირველესად აყალიბებს „შემუსვრილ გულს“ და ამდენად ყოველგვარი გარეგნული შინაგანით განისაზღვრება, სულიერი განსაზღვრავს ხორციელს. მარადიული კი დროებითს. მართლმადიდებლური შრომის ეთიკის ცენტრალური ნერვი არის სულისა და ხორცის შესატყვისობის აღდგენა და როგორც პროფ. ს. ბულგაკოვი აღნიშნავს, შრომის ეთიკა, საბოლოო ჯამში არის საკითხი სულიერი სანაყისების მეუფებისა მატერიალურზე.

შრომა, შრომითი საქმიანობა პირველყოვლისა, უფლის მცნებების შესრულებაა როგორც ძველი, ისე ახალი აღთქმის მიხედვით. მაცხოვარმა ერთ-ერთ ძირითად მცნებად შრომა დაუტოვა კაცობრიობას -

ჯერ როგორც შემოქმედებითი მისია, ხოლო ცოდვითი დაცემის შემდეგ, როგორც ერთგვარი რეჟიმი ცოდვის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

ძველი აღთქმისეული მცნებით შრომა სასიამოვნოა, სიყვარულით ხორცშესხმული საქმიანობაა (დაბ. 1:28), ხოლო ცოდვით დაცემის შემდეგ არსებობისათვის აუცილებელი ქმედება (დაბ. 3:19). ეს არის არანებაყოფლობითი, მძიმე შრომა, რომელიც დიდ ძალისხმევას მოითხოვს და არ იძლევა მორალურ კმაყოფილებას. თუმცა ასეთ შრომას თავისი აღმზრდელი უნარით მაინც მოაქვს სულიერი სარგებელი და შეიძლება მიიღოს შემოქმედებითი ხასიათი.

შრომა კაცობრიობის არსებობის საფუძველია. ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელი, იოსები და იესო ნაზარეთში ჩვეულებრივი, შრომისმოყვარე ადამიანთა ცხოვრებით ცხოვრობდნენ. მაცხოვრის სიყრმე და ბავშვობა ჩვეულებრივი ებრაელი მოზარდისაგან არაფრით განსხვავდებოდა. იესოს უყვარდა თავისი ხალხი, კულტურა და წმინდანები, უყვარდა უბრალო ადამიანები, რომელთაც თვითონ და მისი მშობლები განეკუთვნებოდა.

შრომის ეგზისტენციანურმა აუცილებლობამ ასახვა ჰპოვა ღმერთის ერთ-ერთ პირველ მცნებაში მამაკაცისა და დედაკაცის მიმართ: „აკურთხა ღმერთმა ისინი და უთხრა: ინაყოფიერეთ და იმრავლეთ, აავსეთ დედამიწა, დაეუფლეთ მას, ეპატრონეთ ზღვაში თევზს, ცაში ფრინველს, ყოველ ცხოველს, რაც კი დედამიწაზე დახოხავს“ (დაბ. 1:28). ბუნების დაუფლება, რაზეც მოტანილ სტრიქონებშია მინიშნებული, მხოლოდ შრომის გამოყენების შედეგად არის შესაძლებელი.

ცოდვით დაცემამ შეცვალა დამოკიდებულება ადამიანსა და ბუნებას შორის. სანაყის პერიოდში ბუნება იოლად ემორჩილებოდა ადამიანს. ეს იყო ფაქტობრივად ერთიანობა, მთლიანობა. ადამიანის ღვთისაგან განდგომამ სასიამოვნო შრომა შეცვალა ბუნებასთან ბძოლით და მტრული დამოკიდებულებით.

ნაშრომის პირველ თავში განხილულია შრომის მართლმადიდებლური და ეკონომიკური ასპექტები. შრომა, იგივე „სიმდიდრის მამა“ (უილიამ პეტი), არის ფიზიკური და გონებრივი შესაძლებლობების ხარჯვა საქონლისა და მომსახურების წარმოების პროცესში, სამეწარმეო უნარი კი, განსაკუთრებული რესურსი, რომელიც გერგილიანობას, მოხერხებულობას, განსაკუთრებული ეკონომიკური აღქმის უნარს უკავშირდება. მეწარმე გამოდის ყველა რესურსის შერწყმის ინიციატორად და დადებითი კატალიზატორის როლს ასრულებს საწარმოო პროცესებში.

არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ადამიანი სიმბოლუ-

რადა რესურსების მფლობელი, რომელსაც მას ღმერთი უძღვნის, ანუ ადამიანის ამქვეყნად მოვლინება დროებითად აქცევს მიწაზე მის საკუთრებასაც. ამდენად, მიწისა და კაპიტალის მესაკუთრე ფაქტობრივად არის სიმბოლური მმართველი, მენეჯერი მართვის უფლებით. შესაბამისად, საჭიროა გააზრება იმისა, რომ ღმრთისაგან ნაბოძები სიმდიდრის მმართველს უპირველესად ღვთის წინაშე ეკისრება პასუხისმგებლობა.

ეკონომიკურ ურთიერთობებში მენარმე მთავარი მამოძრავებელი ძალაა საბოლოო შედეგის — მოგების მისაღებად, ეწევა ბიზნესთან დაკავშირებულ მთელ რისკს და ნოვატორიცაა შეიტანოს პერიოდული კორექტირება ახალი სახეობის საქონლის, ტექნოლოგიების დასაწერად და ა.შ.

ნაშრომის პირველ თავში ავტორი განიხილავს ძველი და ახალი აღთქმის დამოკიდებულებას ადამიანის ღვთისათნო შრომისადმი, პროფესიებს და პროფესიულ ურთიერთობებს წმინდა წერილში, პატიოსანი შრომის როლს მატერიალური დოვლათის ფორმირებისა და ერის სულიერი განმტკიცების საკითხში. ავტორი ხაზს უსვამს, რომ უფლისაგან უკურთხეველი შრომის შედეგი ყოველთვის სავალალოა, ფუჭია და მოუხმარებელი უღვთო მშრომელისათვის. წინასწარმეტყველ მიქიას პირით უფალი ასეთ „მშრომელებს“ მკაცრად აფრთხილებს: „შექამ და ვერ გაძლები; შიმშილი გექნება მუცელში; გადამალავ, მაგრამ ვერ შეინარჩუნებ; რასაც შეინარჩუნებ, მახვილს მივცემ. დათესავ და ვერ მოიმკი; ზეთს გამოხდი და ვერ გაიპოხები; ღვინოს დაწურავ და ვერ შესვამ“ (მიქ. 6:14-15).

ეკონომიკურ ურთიერთობებთან და სახელდობრ, შრომასთან მიმართებით მნიშვნელოვანია იმ ადრექრისტიანული ყოფისა და განვითარების ფაქტორების განზოგადება, რითაც უკეთ შევიცნობთ რეალურ ყოფას და წარმოდგენას შევიქმნით მომავალზე. ამის შესახებ მოთხრობილია ნაშრომის მეორე თავში.

პირველქრისტიანთა ყოფის შესწავლა მრავალმხრივ საინტერესოა, რაც განსაკუთრებულად იკვეთება ორ წყაროში - „დიდაქესა“ და „მოციქულთა საქმეში“. „დიდაქე“ („მოძღვრება თორმეტი მოციქულისა“) ადრექრისტიანული ძეგლია, რომელიც უფლის მონაფეთა ავტორობით პატივდებულ შრომას წარმოადგენს.

განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს ადრექრისტიანული კრებულის (თემის) მენეჯმენტში გუნდურობის საკითხი. ამ პერიოდისათვის „იზრდებოდა ღვთის სიტყვა და ძალზე მრავლდებოდა მონაფეთა რიცხვი იერუსალიმში“ (საქ. 7:7). პანია იუდეისტური სექტა, რომელიც თავისი წარმოშობისას ქვეყნიერებამ თითქმის ვერ შეამჩნია, საკუთარ თავს აღიქვამს როგორც „მარილს ქუეყანისა“ და „ნათელს სოფლისა“, როგორც წყაროს ახალი ნათლისა, რომელიც მოწოდებულია, განანათლოს და იხსნას ადამიანები.

კრებულს საერთო ქონება გააჩნდა. ქონების ერ-

თიანობა არ ემორჩილებოდა რაიმე განსაკუთრებულ წესს, არამედ იყო ნებაყოფლობითი, რომელსაც ასულდგმულებდა ძმური სიყვარული და მორალური ერთობა. საერთო ქონება ძმურად განიყოფოდა საჭიროების მიხედვით. ეს იყო კაცობრიობის ისტორიაში ერთ-ერთი ყველაზე გრანდიოზული ურთიერთდახმარების საზოგადოება საერთო საღაროთი.

პირველქრისტიანთა მიწიერი მოღვაწეობა გამოიხატება ქმედით ურთიერთთანადგომისა და ყველას მიმართ ზრუნვაში, მატერიალურსა და სულიერზე ერთნაირად ზრუნვაში. „დიდაქემი“ შრომა შეიძლება რამდენიმე კუთხით განვიხილოთ: ღვთისათნო შრომა, როგორც ქრისტიანის ყოფის აუცილებელი პირობა, შრომა განშორებული სიცრუისაგან, შრომის ნაყოფის მსხვერპლად გაღება უფლისა და მოყვასის მიმართ, ანუ მოწყალების გაცემა. უფალს არ უყვარს სხვის კმაყოფაზე მცხოვრები, უქნარა და ზარმაცი ადამიანი, თვით მოციქულთა ჩათვლით.

ნაშრომის მესამე თავი ეძღვნება წმინდანთა და საეკლესიო მოღვაწეთა შრომისადმი დამოკიდებულებას. აქ განხილულია უდიდეს წმინდანთა - წმ. პავლეს, წმ. იოანე ოქროპირის, წმ. გრიგოლ ღვთისმეტყველის, წმ. გრიგოლ დიოლოლოსის, წმ. ბასილი დიდის, წმ. პაისი მთაწმინდელის, წმ. იოანე კრონშტატელის, წმ. სერაფიმ საროველის, წმ. ეგნატე ბრიანჩანიწოვის, წმ. ნიკოლოზ სერბის დამოკიდებულება შრომისადმი.

ასევე დიდ ქართველ წმინდანთა და საეკლესიო მოღვაწეთა - წმ. გრიგოლ ხანძთელის, წმ. ანტონ ჭყონდიდელის, წმ. კეთილმსახური მეფე თამარის, წმ. ალექსი შუშანიას, წმ. ილია მართლის, წმ. გრიგოლ ფერაძის, წმ. გაბრიელ ეპისკოპოსის მიმართება შრომითი საქმიანობისადმი. თავის ბოლო ნაწილში განხილულია საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქის, ილია მეორის შეხედულებები შრომისადმი.

ვინც არ შრომობს, ის არც არის ქრისტიანი-გვასწავლის მართლომადიდებლობა. ავტორი ატარებს აზრს იმის შესახებ, რომ მართლომადიდებლობის მთავარი თეზაა „ილოცე და იშრომე“. შრომის სახარება არის ერთგვარი მონოდება ყველა ქრისტიანის მიმართ, განურჩევლად მისი სოციალური ან ქონებრივი მდგომარეობისა. მხოლოდ პატიოსანი, ღვთისათნო საქმიანობის (შრომის) შედეგად საზრდოს მოპოვება არის ქრისტიანული შრომითი მორალის ქვაკუთხედი.

ავტორი ეყრდნობა მრავალფეროვან ეკონომიკურ და საღვთისმეტყველო წყაროებსა და ინტერნეტ-რესურსებს. ნაშრომი შეიცავს ვრცელ ანოტაციებს ინგლისურ, რუსულ და უკრაინულ ენებზე.

მიგვაჩნია, რომ პროფ. ნ. ჩიხლაძის მონოგრაფია კიდევ ერთი კარგი შენაძენია როგორც ეკონომიკური, ისე საღვთისმეტყველო წრეებისათვის.

ალექსანდრე სიჭინავა

ეკონომიკის დოქტორი,
სტუ-ს პროფესორი.